

Cem Akaş'ın dünyası

Bazen tersi de oluyor. Önce film, sonra romanı. Stanley Kubrick'in "2001: A Space Odyssey" filmini Arthur C. Clarke "romanlaştırmıştı". Yapıtaki bilgisayarın adı HAL'dir. H, A, L harflerinden hemen sonra gelen harfleri düşünün: I, B, M. Dev bilgisayar şirketi: IBM.

"Roman mı okuyorum, bulmaca mı çözüyorum" demeyin. Fark etmeseniz de bir şey yitirmiyorsunuz, ama böyle küçük oyunlar, minicik ayrıntılar bir yapıtı içten içe zenginleştiriyor.

Cem Akaş'ın yeni kitabı, "Olgunluk Çağı Üçlemesi", yukarıda verdiğimiz örneğe benzemese bile, "kurgu ayrıntılar"la yüklü bir roman. Yaratılan dünya, tarihiyle, coğrafyasıyla, kurumlarıyla, insan davranışlarıyla en ince (ve özgün) ayrıntısına kadar çizilmiş.

★★★

Özyaşam öyküsünden yola çıkılarak yazılsa bile, her zaman bir kurgudur. "Kurgu"nun başına "bilim" sözcüğü getirilerek "bilimkurgu" olması, edebiyat açısından beni çok ilgilendirmiyor.

Bilimkurgu türünde gösterilen romanların küçümsenmesine ise akıl erdiremiyorum.

Genellikle konuları gelecekte geçen yapıtlara hemen "bilimkurgu"

deniyor. Geçmişle ilgili romanlar yazılıyor, gelecekle ilgili niye yazılmasın? Tarihsel

gerçekler mi? Romancı, tarihçi değildir ki. Tarihi hayal gücünün sınırları içinde yorumlar. Ya da kendi tarihini kendi yaratır.

Cem Akaş gibi...

"Olgunluk Çağı Üçlemesi"nin "bilimkurgu" olmadığı belirtiliyor arka kapakta. Afrika Organizasyonu, Güneş Ülkeler Federasyonu, Dünya Birliği gibi siyasal kuruluşların, Holey Sevner gibi örgütlerin, Hökl, Ridaf, Faht, özellikle Kaptan Neeling gibi "diri" kişilerin oluşturduğu, "olgunluk çağı"ndaki

dünya, sanki yüzyıllar sonra okunabilecek bir "geçmiş tarih" in öyküsü.

★★★

Kimi yazarlar sınırları kaskatı çizilmiş, kapatılmış, pasaport bile işlemeyen ülkelerinde akvaryumda balık seyrediyor, "dedim-dedi"li sayfalarla ömür tüketiyor. Kimi yazarlar ise yeni "Moby Dick"ler peşinde. Acemilikler, çılgınlıklar, alaylar onlara vız geliyor. Güçlülerse eğer, yaşıyorlar. Kaptan Ahab özentisi içinde olanları ise

çıktıkları yolculuk yok ediyor.

Cem Akaş, kitabın başındaki kısa özgeçmişinden anlaşılabilir gibi, ilgisini değişik alanlara yöneltmiş bir yazar. Bu ilgilerini yeteneğiyle birleştirip hayal gücünün dizginlerini bırakınca ortaya sıradışı bir yapıt çıkarmış.

Kitabı ya "Nedir bu saçmalık!" diye beşinci sayfasında elinizden fırlatıp atacaksınız ya da kendinizi bir edebiyat serüveninin akıntısına bırakıp sönmeyen bir merakla okuyacaksınız.

Ben keyifle okudum.

BİR DAKİKA ARA

Telif hakları konusunda ülkemizde adımlar yeni yeni atılıyor. Gerçi müzik, sinema, özellikle televizyon alanlarında emeklemeler sürüyor, ama kitaplarda bu dönem geride kaldı diyebilirim.

Bu noktaya kolay gelinmedi. Geçmişten eğlenceli örnekler hatırlıyorum. ONK Ajans, "Tintin" dergisinin temsilcisiydi. (Hemen belirteyim: "Tintin" Fransızca'da büyük harflerle yazılınca "i"nin noktaları kaldırılıyor, "TINTIN" oluyor.) Ülkemizde bir yayınevi, Tintin'in serüvenlerini izinsiz basmış, olay yargıya yansımıştı. Yargıç kararını hemen verdi:

"Bunlardan biri Tintin, öteki Tintin. Beraat..."

Yine bir yayıncı Steinbeck'in bir kitabını izinsiz yayınlamıştı. Para ödemesi gerektiği söylenince yanıtı şöyle oldu: "Ben para verdim. Kitabın İngilizcesini Sander Kitabevi'nden parayla satın aldım. Başka ne parası verecektim!"

"Telif hakkı", ya da eski deyimle "hakkı telif", yakın geçmişte hiç bilinmeyen bir kavramdı bizim için.

Bir de İstanbul Tiyatrosu'nun yöneticisi Lütfullah Sururi'nin başından geçen bir olayı aktarayım.

Tiyatro İzmir turnesinde Fuar'da bir

"Hakkı Telif nerede?"

bahçede temsil veriyormuş. Oyuncuların ücretlerini bahçe sahibi ödüyormuş. Lütfullah Bey her akşam bir liste yapıp kadrodakilerin adlarını yazıyor, kendilerine kaçır lira verileceğini belirterek bahçe sahibine iletiyormuş. Listenin sonuna da "hakkı delif" olarak 2.5 ya da 5 lira koyuyormuş.

Bir akşam bahçe sahibi Lütfullah Beyi çağırıp yanına: "Önce göz yumayım dedim," diye homurdanmış, "ama artık dayanamayacağım. Beni kandırıyorsunuz. Fazladan para koparıyorsunuz. Her akşam Hakkı Telif için para tırtıkyorsunuz. Kadroya baktım, Hakkı Telif diye bir adam yok!"

